

Choruję już od dłuższego czasu, a że jeszcze jestem za młoda na emeryturę, będę musiała przejść na rentę. Jak ją się załatwia? - pyta pani Halina ze Świebodzina.

Aby dostać rentę musimy:

- * być niezdolni do pracy, co stwierdzi lekarz orzecznik ZUS
- * udowodnić wymagany okres składkowy i nieskładkowy, czyli staż ubezpieczeniowy
- * ten staż musi przypadać w ciągu ostatnich 10 lat przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub dniem powstania niezdolności do pracy
- * niezdolność do pracy musi być stwierdzona w trakcie okresu ubezpieczeniowego lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy po jego upływie.

Warunku drugiego nie musimy spełnić, jeśli niezdolność do pracy powstała u nas przed ukończeniem 30 roku życia. Trzeci warunek nie dotyczy nas wtedy, jeśli nasz okres składkowy i nieskładkowy wynosi 20 lat (kobieta) i 25 lat (mężczyzna) i zostaliśmy uznani za całkowicie niezdolnych do pracy.

STAŻ OD ROKU DO PIĘCIU LAT

Długość wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, czyli stażu ubezpieczeniowego, zależy od wieku, w którym staliśmy się niezdolni do pracy. Musi to być co najmniej:

- * rok - jeśli stało się to przed ukończeniem 20 lat życia
- * dwa lata - jeśli między 20 i 22 rokiem życia
- * trzy lata - jeśli od 23 do 25 roku życia
- * cztery lata - jeśli od 26 do 30 roku życia
- * pięć lat - jeśli niezdolność do pracy powstała w wieku ponad 30 lat.

Prawo do renty bez tych okresów składkowych i nieskładkowych, zostanie nam przyznane tylko wtedy, gdy zaczęliśmy pracę i płacenie składek ubezpieczeniowych przed ukończeniem 18 lat, albo w ciągu pół roku po ukończeniu nauki w szkole średniej lub wyższej. Do dnia powstania niezdolności do pracy musieliśmy być ubezpieczeni bez przerwy lub z przerwami nie trwającymi dłużej, niż pół roku. Jeśli mamy 20 lat (kobieta) lub 25 lat (mężczyzna) stażu ubezpieczeniowego i uznani zostaliśmy za całkowicie niezdolnych do pracy, do uzyskania renty

nie ma znaczenia, kiedy ta niezdolność powstała. Prawo do renty bez wymaganego stażu ubezpieczeniowego otrzymamy także, gdy nasza niezdolność do pracy powstała w wyniku wypadku w pracy, w drodze do niej lub z pracy.

JAKIE DOKUMENTY

* wniosek - druk ZUS Rp-1 * wywiad zawodowy - druk ZUS N-10

* potwierdzenie zarobków - druk ZUS Rp-7 * kwestionariusz okresów składkowych i nieskładkowych - druk ZUS Rp-6 * dokumenty potwierdzające zatrudnienie i okresy nieskładkowe (lata nauki, zwolnienia lekarskie, urlop wychowawczy) * zaświadczenie o stanie zdrowia, wystawione przez lekarza prowadzącego.

Warto też przedstawić wszelką inną dokumentację medyczną (historia choroby, karty pobytu w szpitalu, wyniki badań), które mogą mieć wpływ na opinię lekarza orzecznika ZUS.

JAK SIĘ ODWOŁAĆ

Jeśli orzecznik nie potwierdzi naszej niezdolności do pracy, mamy 14 dni na odwołanie się od jego postanowienia do wojewódzkiej komisji lekarskiej. Komisja zajmie się wyłącznie medycznymi aspektami decyzji orzecznika, zweryfikuje wyniki badań, zleci dodatkowe diagnozy. Orzeczenie komisji będzie dla ZUS podstawą wydania decyzji o przyznaniu lub nie renty. ZUS ma 30 dni na wydanie takiej decyzji. Dopiero od niej możemy się odwołać do sądu okręgowego. Mamy na to 30 dni, a odwołanie należy złożyć za pośrednictwem ZUS, który decyzję wydał. Sąd odrzuci odwołanie od decyzji ZUS, jeśli najpierw nie odwołaliśmy się do wojewódzkiej komisji lekarskiej od orzeczenia lekarza orzecznika.

RENTY TYLKO OKRESOWE

Ustawa emerytalno-rentowa mówi, że niezdolność do pracy może być całkowita i nie możemy wtedy wykonywać żadnej pracy. Może być częściowa i wtedy nie możemy pracować na dotychczasowym stanowisku i zgodnie z kwalifikacjami, ale np. możemy robić coś innego, np. w zakładzie pracy chronionej.

Rentę możemy dostać na określony czas, gdy możemy odzyskać zdolność do pracy i maksymalnie może to być pięć lat. Chyba, że według wiedzy medycznej nie mamy na to szans i wtedy nasza niezdolność do pracy może być orzeczona na trwałe. Jeśli brakuje nam mniej niż pięć lat do osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego, renta przyznana zostanie do czasu uzyskania emerytury. Trzeba jednak spełnić dwa warunki:

* rentę mamy od co najmniej pięciu lat od ostatniego badania przez lekarza orzecznika

* nadal jesteśmy niezdolni do pracy.

Po osiągnięciu wieku emerytalnego (60 lat kobiety, 65 lat mężczyźni), zamiast renty dostaniemy z urzędu emeryturę. Nie będzie ona mogła być niższa od otrzymywanej renty.

ILE DOSTANIEMY

Wysokość renty będzie zależała naszego od stażu ubezpieczeniowego, najlepszych zarobków z 10 kolejnych lub 20 wybranych lat pracy. Wyliczenie jest podobne jak przy emeryturze, z

uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku. Od ub. r. jeśli nie mamy potwierdzenia zarobków za jakiś rok, ZUS nie przyjmuje do wyliczenia renty zera, tylko najniższe wynagrodzenie krajowe z tego roku.

Najniższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy, wynosi obecnie 519,30 zł, a z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz samodzielnej egzystencji 675,10 zł. Do renty z powodu całkowitej niezdolności do pracy, dostaniemy też dodatek pielęgnacyjny 173,10 zł.

RENTY PO NOWEMU

W rządowym planie rozwoju i konsolidacji finansów, pojawiła się propozycja reformy systemu rentowego. Ma ona objąć osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r. Ich renty byłyby obliczane jak nowe emerytury. Podstawą obliczenia renty z tytułu niezdolności do pracy, byłaby suma zwaloryzowanych składek na koncie emerytalno-rentowym i kapitału początkowego, zapisanych na koncie ubezpieczonego w ZUS. Członkowie OFE mieliby podwyższony stan konta emerytalnego w ZUS o kwotę składek, które zostały odprowadzone do II filaru.

Przynależność do OFE nie byłaby więc przeszkodą w otrzymaniu renty z ZUS. Wysokość renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy obliczana nową metodą, byłaby równa kwocie uzyskanej przez podzielenie kapitału zapisanego na indywidualnym koncie rencisty przez liczbę lat, jaką statystycznie przeżywają osoby po ukończeniu 60 roku życia (obojętne czy mężczyzna czy kobieta). Renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy wynosiłaby 75 proc. wyliczonej w ten sposób kwoty.

DORABIANIE NA RENCIE

Renciści jak emeryci muszą pamiętać o tym, że jeśli zarobią ponad dozwolone progi dochodowe, renta zostanie zmniejszona (gdy zarobią miesięcznie ponad 70 proc. wynagrodzenia krajowego), lub całkiem zawieszona (gdy zarobią ponad 130 proc. wynagrodzenia krajowego). Obowiązują też identyczne zasady zgłaszania przychodów do ZUS oraz ich rozliczania do końca lutego każdego roku.

Nie są zmniejszane ani zawieszane renty inwalidy wojennego i inwalidy wojskowego, którego niezdolność do pracy powstała w związku ze służbą wojskową. Dotyczy to także renty rodzinnej przysługującej po inwalidzie wojennym lub wojskowym, którego śmierć nastąpiła w związku ze służbą wojskową. Renciści uzyskujący honoraria z działalności twórczej i artystycznej, też mogą dorabiać bez ograniczeń. Nie może natomiast w ogóle dorabiać osoba otrzymująca rentę szkoleniową.

GDZIE SZUKAĆ PRZEPISÓW

Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 39 z 2004 r., poz. 353 ze zm.).

gazetalubuska.pl/Stefan-Cieśla